

— PETR JARCHOVSKÝ —
OLMERKA

mladá fronta

Olmerka

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.mf.cz
www.albatrosmedia.cz

Václav Šlajch

Olmerka – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

— PETR JARCHOVSKÝ —
OLMERKA

mladá fronta

Až se pro vás tato kniha stane historií,
pošlete ji dál. Zajistíte tak, že její odkaz
zůstane naživu díky **www.restorio.cz**.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

Illustration © Václav Šlajch, 2025
Text © Petr Jarchovský, 2025

ISBN tištěné verze 978-80-204-6501-6
ISBN e-knihy 978-80-204-6507-8 (1. zveřejnění, 2025) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-204-6508-5 (1. zveřejnění, 2025) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-204-6502-3 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)

Jako květina uvadám
Doktor za mnou chodí skoro každý den
Tak proč mi nic nepomáhá?
Protože jsem osamělá
Kvůli tobě

A jestli ti na mně záleží
vyslyš mojí prosbu
Ó, tati, podívej, co děláš!
Podívej, co děláš!
Ó, tati, ty blázne
Mysli na to, co ztrácíš!
Všechnu tu lásku, kterou jsem ti dala

Budeš tak strašně smutnej
Scházím ti, toužíš mě políbit
Budeš proklínat den, kdys mě opustil.
Ó, tati, přemýšlej!
Budeš sám, budeš osamělej
jen počkej a uvidíš

A mě už bude milovat někdo jiný

Bessie Smith, Oh Daddy Blues

Tato knížka není biografie. Příběh, který vypráví, je fikcí. Vychází však z reálných událostí a ze vzpomínek pamětníků, přátel a příbuzných hlavní hrdinky, kteří je se mnou byli ochotni sdílet. Je mozaikou mých představ o tom, co utvářelo osobnost jedinečné bluesové a jazzové zpěvačky, především v jejích začátcích, kdy ještě nebyla známá. Kdyby ty kousky skládal někdo jiný, vznikl by jiný obraz. Já se mozaikou, kterou dávám dohromady, snažím zahrát blues, které zazpívat nedokážu. Vzdávám tak svůj hold legendě, která utvářela můj vztah k muzice, a nezbyvá mi než věřit, že by jí nebyl protivný.

Můj dík patří především těm, kdo se mnou sdíleli jak výsledky své práce, tak své osobní vzpomínky: Jaroslavu Kříženeckému, Jiřímu Olmerovi, Marku Čermákovi, Aidě Brumovské, Jiřímu Suchému, Emilu Viklickému, Michaelu Kocábovi, Alexandře Šulcové, Petru Kourovi a Petru Šabachovi.

Petr Jarchovský, prosinec 2024

1

To si náhodou pamatuju docela přesně: je leden roku dvaapadesát. Den po mejch osmnáctejch narozeninách. Nechávám gramofon hrát schválně nahlas – *Down by the Riverside* od *Dukes of Dixieland*. To aby táta přes ty řinčivý plechy neslyšel, že беру roha. Když si toho všimne, už jsem na schodech.

„Evo? Tak Evo!? Musí to tady tak řvát? Sakra, je snad ta holka hluchá..?“ vtrhne do mýho pokoje, oblečená v pracovním plášti, na čele svoje speciální šperkařský brejle s lupou a v ruce pájku jako pistoli. Vypadá jako nějaký šilenej vynálezce, mírně prošedivělý vlasy má rozcuchaný.

„To tě musím o všechno prosit desetkrát? Nejsi tu sama! Vzbudíš Jiříčka!“

Rozhlídne se po pokoji. Nikdo tu není. Jen gramorádio v rohu dál vyhrává.

„Evo?“ znejstí táta. Všimá si stop po mým úprku: vytahavý šuplíky prádelníku jsou prázdný, dveře šatní skříně dokořán, jak jsem v rychlosti balila nejnnutnější věci. Jeho pohled padne na postel. Na polštáři leží můj dopis. Šperkařský brejle pořád na čele, sebere papír a čte:

*TATI! DNES JE MI OSMNÁCT, JSEM TUDÍŽ
PLNOLETÁ! ODE DNEŠKA ZA SEBE PŘEBÍRÁM
VEŠKEROU ODPOVĚDNOST! JAZZ PRÁCI!*

Táta vyrazí z pokoje, přeběhne halu, otevře dveře na setmělý schodiště, nakloní se nad zábradlí a volá:

„Evo!“

Já sbíhám po schodišti dolů. Oblečená v zeleném kabátě s beránkem, šálu omotanou kolem krku, s plstěným baretem na hlavě a s jeho báglem nacpaným prádlem na zádech. Z báglu kouká ven Máslo, můj plyšovej pes. Vybíhám ze dveří na ulici. Hvízdnu na prsty náš smluvenej signál, ozve se túrování motoru. Z průchodu protějšího domu vyjedeš ty na svojí motorce Indian Scout z roku 1946 jako nějakej rytíř na bílým koni. Pořízek v ošoupaný kožený bundě, s šálou omotanou kolem huby, protože mrzne, v kukle s klapkama na uších a motocyklistickejma brejlema. Vypadáš jako velkej chrobák. Zabrzdíš přede mnou trochu ve smyku na tom namrzajícím dláždění. Já naskočím do sedla a chytím se tě v pase. Současně se nahoře v okně objeví táta a křičí do ulice:

„Evo, ale okamžitě se vrat!“

Motorka mu odpoví taky zařváním, než prudce vyrazí ulicí provázena jeho bezmocným pohledem.

Gonna lay down my burdens, down by the riverside /

Down by the riverside, down by the riverside /

Gonna lay down my burdens, down by the riverside /

Ain't a-gonna study war no more...

Tvoje velká americká motorka s indiánskejma třásněma na sedle ujíždí setmělejma, liduprázdnejma ulicema holešovický periferie. Kolem vířej mokrá sněhový vločky, lepěj se mi do vlasů a tajou mi na řasách. Reflektor olizuje prkenný

ploty fabrik a skladišť, pokrytý budovatelskejma plakátama. Na nich hrozí zaťatý pěsti dělníků a rolníků. Srpy a kladiva potvrzují odhodlání k mý soukromý revoluci.

Přejedeme Libeňák, sjedeme dolů na ostrov, řítíme se blátivou cestou podél řeky, zkrátka – *down by the riverside*. Projíždíme po rozježděnejch a zablácenějch cestách mezi ohradama skladišť. Zpomalíš, když jedeme liduprázdnou a zasněženou zahrádkářskou kolonií až k prkenný budově starý loděnice.

Zastavujem, motor naposledy zabrblá a utichne. Reflektor motorky zhasne a my sesedneme. Za hradbou sněhem pokrytejch smutečnících vrb plyne temnej proud Vltavy. Hladinu osvětlujou světla přístavu z protějšího břehu. Odemkneš rezavej řetěz, co obepíná bránu, a zatlačíš motorku dovnitř do setmělýho areálu loděnice. Odstavíš ji mezi zazimovaný pramice, co tu odpočívaj na stojanech. Pomůžeš mi s báglem a společně vyrazíme k velkýmu prkennýmu baráku. Odemkneš dveře a oba vstoupíme do tmy.

„Rozsviť, nebo se tady přerazím...“

„Až zavřem, tak rozsvítím petrolejku. Nemusí nikdo vidět, že sem lezem.“

Těžký dveře za náma zapadnou.

Rozsvítíš připravenou petrolejku. Prostornou místnost loďárny zalije oranžový světlo. Leží tu několik pramic a kánoí, který čekaj na opravu. Police a regály s nářadím, plechovky s barva a ředidlama, zažloutlý vodácký mapy a vlaječky veslařskýho klubu. Stará kytara. Okna loděnice jsou na zimu zabetóněný

dřevěnejma okenicema, takže světlo ven neprosvítá. Vymyslels skvělý útočiště pro dva uprchlíky.

„Jsme tu jako dva brouci v krabičce od sirek...“ řeknu. Všimnu si, že na stole leží konzerva paštiky, chleba, sklenice s buřty s cibulí v octu. A taky láhev rumu.

„Tys nám tady dokonce přichystal krmení?“

„Tak je ti osmnáct, tak slavíme...“

„Vládo, ty seš vážně miláček!“

Obejmu tě a vlepím ti na tvář mlaskavou pusu. Podíváme se na sebe a rozesmějeme se: oba jsme zacákaný bahnem z tý divoký jízdy po rozbředlejších pěšinách Libeňáku. Sundáš si kuklu a brejle. Objeví se tvůj kulatej, dobromyslněj obličej cherubínka. Světlý, vlnitý vlasy a pomněnkový oči. Vzájemně si z tváří odlupujem stroupky bláta. Pak se obrátím k železným kamnům.

„Zatopíme, než mi umrzne zadek.“

Máš všechno přichystaný. Zapalovačem podpálíš třísky pod uhlím. Oheň v kamnech zapraská. Podupáváme a zkřehlý dlaně nastavujeme nad kamna

„Že ty si sem takhle taháš holky?“

„Netahám!“

„Nekecej. Máňu Kolářkovou...“

„Ani Kolářkovou, ani nikoho. Já mám rád tebe. Od malička.“

„No tak – od úplnýho malička zas né.“

„Tak od pumprdlíka desetiletýho. Co je mi to ale platný, když ty mě nechceš.“

„Jak – nechci? Seš přece můj nejlepší kamarád!“

„No jo, dyk já vím...“

„Já za to nemůžu! To je prostě chémie!“

„Hm, jasně. Z tý já měl vždycky čtyřku.“

„Nemáš cigára?“

Sáhneš do kapsy bundy. Oba si zapálíme partyzánku a vyplivujem kousky tabáku, který nám ulpívaj na jazyku. Pak se zeptáš:

„Co když tě bude táta hledat?“

„Jsem ode dneška plnoletá, můžu si dělat, co chci!“

„A všimnul si tvůj otec vůbec, že jsi plnoletá?“

„Myslim, že jo. Včera byl doma klasickéj dort, kytka, svíčky a tak. Táta pronesl přípitek,“ zapitvořím se po něm: „*Tak, Evo, a od zítra jsi dospělá. Věřím, že se podle toho taky začneš konečně chovat...* No jasně!“ slastně vyfouknu kouř z partyzánky ke stropu.

„A co teď chceš dělat?“

Pokrčím ramenama.

„Udělám první velkej grog do tý my dospělosti.“

Vstanu, seberu opálenej čajník, natočím do něj vodu a postavím ho na kamna. Najdu dva otlučený plechový hrnky a kostkovej cukr v papírový krabici. Sedneme si proti sobě k dřevěnému stolu, ty v bundě a já pořád v kabátu s beránkem a s červenou rádiovkou na hlavě. Kouříme a popel klepem do prázdný plechovky od solveny.

„Co když tvůj táta zavolá policajty?“

„Táta policajtům nezavolá, i kdyby mě unesli lidožrouti z Libně.“

„Nebo zase zavolá mému fotrovi,“ ušklíbneš se.

„Hele, nebuď předposranej.“

„Dyk já nejsem!“

„Klid, padre, vim přesně, co si táta myslí: *Zeitra je tady ta husa pitomá zpátky, jen co jí drobet vyhládne...* Což se děje, takže otevřem tady ty utopence!“

Omotám ucho čajníku rukávem svetru, naleju do hrnků horkou vodu, nasypu čaj a přileju rum. Jeden hrnek posunu k tobě a druhým si zahřívám dlaně: „Tatík ovšem netuší, že tu máme železný zásoby!“

Chvilku je ticho. Ustrknu horkej grog.

„Mňam!“ pohlédnu na tebe: „Na co myslíš?“

„Přemejšlim, jak je to dlouho, co jsem tě viděl poprvý? Šest let? To nám bylo dvanáct...“

„Ty bláho, to je romantický, vid'? Tys mě normálně unes!“

Uděláš ty svoje psí oči.

„Nemohli bysme se teda aspoň trochu muchlovat? Pro zahřátí?“

„Neomrzuj. To už jsme probrali stokrát! Na zahřátí tu máme rum...“

„No tak bys mi mohla aspoň něco zazpívat...“

To se nedám dvakrát pobízet, rum v čaji přinesl vlnku euforie, která mě osvobozuje od úzkosti. Postavím se, rozpřáhnou ruce a zpívám:

*Heaven, I'm in heaven / And my heart beats so that
I can hardly speak / And I seem to find the happiness
I seek... When we're out together dancing cheek
to cheek...*

2

Berlinova písnička mě přenese ve vzpomínkách o šest let zpátky. Je mi dvanáct, jsem okatá holka s dětsky naducanejšma tvářema. Sedím na zadním sedadle tátovy hnědobílý Aerovky Minor. Jsem oblečená do svátečních šatů s bílým límečkem, svý mírně zvlněný vlasy mám přichycený sponkou. Čtu si ohmatanej rodokaps s Indiánama na obálce. Z obou stran jsem zarovnaná kuframa, taškama, balíkama a krabicema. Auto nadskakuje, jak kola vozu drncaj po dlážďení. Letní slunce mi posílá do očí prasátka.

Projíždíme Holešovice s říčním přístavem, sklady, překladišti, viadukty a továrníma komínama, ze kterejch k nebi stoupá dým. Za volantem sedí táta a vedle něj máma. Oba jsou oblečený podle dobový módy. Je vidět, že na sebe dbají. Máma je pohledná brunetka s živejšma očima. Táta je vyslovenej elegant. Vypadá trochu jako hollywoodská filmová hvězda Clark Gable. Na nose má brejle proti slunci, vlasy pod kloboukem posazený na stranu má sčesaný dozadu, pod nosem pečlivě zastřiženej knírek. Světlej oblek mu ladí s kloboukem i vázankou, ručně šitý perforovaný polobotky doplňujou kožený šoférský rukavice. Čiší z něj mužský sebevědomí a takový šibalství spojený s protřelostí obchodního cestujícího, kterej je zvyklej jednat s vybranou klientelou. Pohlédne na mě do zpětného zrcátka a zeptá se:

„Evo, těšíš se aspoň ty?“

„A co ty, mami, ty se těšíš?“ hledám pomoc u mámy.

„Ale těším, těším...“

„Takhle těšení rozhodně nevypadá.“

„Tak nám předved', jak se máme správně těšit,“ opáčí máma.

„Postačí, když se nebudete před našima tvářit, jako kdyby vám uletěly včely.“

Máma se podívá do zpětnýho zrcátka na mě a potkáme se pohledama:

„Nám neuletěly včely! My jsme jenom ujely svejm duším a ty nás teď hledaj po celým Žižkově,“ vysvětluju.

„Aha...“

„No vážně!“ poklepu na rodokaps s Indiánama. „To se přesně stalo náčelníkovi Rudýmu oblakovi. Bledý tváře ho odvezly na železným oři do Washingtonu vyjednávat mír s Velkým bílým otcem. Americkéj prezident musel dva dny čekat, než náčelníkova duše přeletěla širou prérii a opět našla správný tělo...“

„Americkéj prezident možná dva dny počkal, my tolik času nemáme. Takže se koukej chovat mile, jinak na sebe přivoláš hněv *svýho* Velkýho bílýho otce!“

A táta se varovně podívá do zpětného zrcátka.

V ulici novejch činžáků, kterou projíždíme, si hrajou děti. Houpou se na zábradlích a klepadlech na koberce, na pláccích kluci čutají s hadrákama nebo proháněj koloběžky, holky tlačej kočárky pro panenky anebo skáčou gumu.

„Nemám tu žádný kamarády.“

„Uděláš si nový, uvidíš,“ povzbuzuje mě máma.

„Cikán Čoros už patří, zaplaťpánbu, minulosti,“ neopomenout dodat táta.

„Kdo mě teď bude učit hrát na kytaru?“

„Já ani nechci vědět, co tě všechno učil!“

„Teď si už s nikým pořádně nezaspívám...“

„Můžeš zpívat se mnou!“ řekne táta a nasadí: „*Na tý louce zeeelený, pasou se tam jeeeleni!*!“

„Ne, jeleny ne!“ zaúpím. „Tati! Prosím o slitování!“

Táta zmlkne, jen aby po pár vteřinách spustil ještě s větší silou: „*Áándulkóó Šafáářováá, hũúsíčky nemááš domáá!*“

„Pomóóc!“ zakrejujám si uši.

„Dobře, jsem ochoten vyjednávat. Ale koukej se před dědou a babičkou chovat slušně a nedělej kyselé ksichty, nebo tě proplesknu!“

„Tak to bude parádní entré do našeho nového života,“ poznamená máma.

„Ne, ne. To bude naopak rázná tečka za naším starým životem!“

Usměje se na mámu. Chce jí dát pus, ta ho odstrčí.

„Dávej přece pozor na cestu!“

Přes silnici přejíždí na kole naducanej kluk tak v mém věku, v pumpkách a pruhovaným triku, na hlavě má indiánskou čelenku z obarvenejch husích per. Jsi to ty. Vidíme se tehdy úplně poprvý. Táta musí brzdit. Zatroubí.

„Hele, Apač na válečný stezce! A támhle už jsou naši!“ hlásí táta.

Vyhodí blinkr a zajede k obrubníku. Ty, domorodec, zastavíš naproti přes ulici a pátravě si nás, přistěhovalce, prohlížíš.

Ulice U Smaltovny v Holešovicích není žádná dělnická kolonie. Je tvořená blokama nóbl moderních činžáků vystavěných těsně před válkou. Před jedním ze vchodů stojí tátův táta, můj dědeček Alexandr, a taky tátova máma, babička Milada. Dědeček je důstojně vyhlížející figura. Připomíná pravýho anglickýho gentlemana. Babička je trochu při těle a za jejíma laskavejma úsměvama se skреjvá pevná vůle velitelky. Táta mámě pomáhá vystoupit, já se hned ocitnu v babiččině měkký náručí. Všichni se vítáme.

„Tak vás tady konečně všechny máme!“

„Už jsme se obávali, jestli nebloudíte.“

Vidím, že na mě přes ulici pořád vejráš, a tak na tebe vyplážnu jazyk. Táta tě komentuje:

„Támhle ten náčelník mi málem vjel pod kola...“

„To je ten spratek Faloutů,“ odfrkne babička. „Jeho táta kandiduje za komunisty...“

„Takže ne Apač, ale Komanč,“ řekne táta.

„To je všechno? Nic víc už nemáte?“ dědeček obhlíží náš majetek vyloženéj na chodníku.

„Nábytek jsme tam nechali. Byly to stejně všechno bezcenné klumpry.“

„Však taky jdete do nového!“ řekne babička, jako by nám nenápadně připomínala, jaký se nám dostává výsady. Máma se na ni usměje, protože se to očekává. Táta se chopí velkejch proutěnejch kufrů, dědeček mu s nima pomáhá. Vyměníme si s mámou pohledy. Držíme spolu, jsme spiklenkyně. Uchopíme tašky a míříme do domu. Těžký kufry se pronesou.

„Tati, netahej se s tím, je to těžký,“ brání táta dědečkovi, ten se ale odstavit nenechá:

„Prosím tě, já starej provianták, co já se natahal pytlů s cukrem a fazolema! Tak račte, dámy, až po vás.“

Když se za náma zavíraj domovní dveře, vím, že se na mě z protějšího chodníku ještě koukáš...

3

O chvíli později jsou už všechny zavazadla složené v moderně zařízený hale prostorného činžovního bytu s vysokejma stropama a velkejma oknama, kterejma dovnitř proniká letní slunce. Celej byt působí vzdušně a světle. V hale nás vítá mladá služebná v čistý zástěře.

„Tohle je naše Julie. Pomáhá nám s úklidem, s nákupy a taky v kuchyni,“ oznámí nám babička. Hubená holka udělá pukrle a začervená se. S mámou na sebe zase nenápadně pohlédneme.

„My už se trochu známe od minule, že?“ usměje se na služebnou táta.

„Ano, prosím,“ pípne Julie.

„Slečna Julie mi pomáhala vyřídit špeditéry...“

„Tak jen račte dál,“ zve nás dovnitř dědeček. Táta jde první, já se nakloním k mámě:

„My máme služebnictvo?“

„Pššt. Asi už to tak bude...“

Děda s babičkou nás prováděj naším novým domovem, kterej budeme společně sdílet. Z centrální haly nahlížíme do jednotlivých místností. Je to tu obrovský. Prostorná koupelna s bojlerem, velikou vanou, sprchou, vířivou pračkou a ždímačkou se leskne bílejma kachličkama, smaltem a nerezovejma bateriema. Ručníky visej na vyhřívanéjch věšácích. Pod zrcadlem